

**Vyjádření školitele studenta Juraje Sarkisjana k průběhu studia a k jeho
disertační práci:**

„Publicum Portorium Illyrici a Mithraismus v Dunajské oblasti“

**předkládané v roce 2022 na Ústavu pro klasickou archeologii, Filozofická
fakulta Univerzity Karlovy**

I. Hodnocení celého doktorského studia

Jako školitel mohu na základě několikaleté zkušenosti s odbornou prací doktoranda Juraje Sarkisjana a také poměrně pravidelnou, byť s ohledem na dané okolnosti studia i soukromého života, spíše korespondenční komunikací mezi kolegou Sarkisjanem a mnou tak hodnotit jeho doktorské studium celkově.

Předepsané studijní povinnosti pan kolega plnil tak, jak mu byly studijním plánem nastaveny a nelze mu v této věci nic vytknout. Týká se to jak absolvovaných povinností studijních (včetně jazykové zkoušky a zkoušky z filozofie), tak předepsaných povinností v rovině odborných aktivit. V rámci nesnadného a též nakonec tematicky pozměněného tématu disertační práce a úsilí při psaní této studie kolega Sarkisjan prokázal žádoucí vytrvalost, a především odolnost vůči vnějším tlakům, které jsou pro mnoho doktorandů současnosti klíčovou překážkou v dosažení stanovených cílů, a zvláště ve finalizaci disertace a jejím předložení k posouzení a obhajobě. Současně s tím je třeba upozornit na několik zahraničních studijních pobytů, kde navázal odborné kontakty s klíčovými odborníky (viz poděkování na začátku práce), jejich pracovišti a nahlédl jejich způsob odborné práce a osvojil se též inovativní analytické přístupy pro studium velkých datových celků. Tyto nabyté zkušenosti prezentoval, a tak zároveň testoval svou aktivní účastí na několika odborných konferencích a kolokviích. Tyto aktivity byl navíc s to realizovat díky osobní aktivitě, kdy úspěšně žádal o podporu doma i v zahraničí a získal pro sebe stipendia.

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Předložená disertační práce Juraje Sarkisjana má celkem 402 stran. Vlastní text se nachází na 375 stranách, zbývající stránky představují rozsáhlou bibliografii, z níž autor ve své práci těžil. Dále v práci autor vytvořil celkem 9 tabulek a obohatil ji o celkem pestrou obrazovou přílohu v počtu 24 obrázků.

Tématem práce je analýza vztahu epigraficky i geograficky celkem dobře definovaného okruhu daně a cla vybírajících provinciálních úředníků v období římského císařství - zvaných *Publicum portorium Illyrici* - a specifického římského kultu božstva Mithry. Práce staví na rozsáhlé a v rámci možností celistvé analýze dat obsažených v epigrafických a ikonografických databázích. Zde je nutno vyzdvihnout skutečnost, že autor novátorsky pro zpracování velkého množství dat užívá analytický databázový přístup, a to včetně síťové analýzy, což mu umožňuje odhalovat „jemnější“ vztahy mezi členy výše zmíněné skupiny.

V úvodu nás autor uvádí do tématu, chronologie a s tématem související geografie.

Dále se systematicky věnuje své metodě a také metodologii užívané v předmětné odborné oblasti. Představuje a komentuje pramennou základnu, možnosti extrakce a filtrace relevantních dat z ní a následně i tvorbě příslušných datasetů portoriových a mithraistických nápisů.

Ve třetí kapitole autor pro čtenáře vykresluje s náležitým smyslem pro šíři i detail prostředí v němž se pohybuje. Věnuje se faktům historickým, demografickým i geografickým, vždy s ohledem na příslušnou oblast, resp. římskou provincii. Již v této rovině se věnuje dokladům mithraismu na dotčených územích, ale kapitolu zakončuje jakýmsi mezizávěrem, aby vykreslil poněkud celistvější obrázek situace.

Kapitola čtvrtá je věnována *Portorii*. Juraj Sarkisjan opět neopomíjí dějiny bádání a v něm užívanou terminologii. Nevyhýbá se ani otázkám cel a výběru daní v římské říši. Opět se přidrží provinciálního náhledu problematiky a nastiňuje v detailu i personální uspořádání *Portoria*.

Za stěžejní lze považovat kapitolu pátou, kde autor synteticky přistupuje k doposud shromážděným informacím a pokouší se příslušné datasety spolu s ostatními znalostmi přetavit v celkový pohled na vztah členů *Portoria* k Mithrovu kultu.

V následném závěru autor na osmi stranách rekapituluje či zdůrazňuje, k jakým výsledkům a závěrům jeho práce dospěla. Navzdory konstatování nepřekonatelných limitů vyplývajících z pramenné základny (problémy datace, provenience atp.) přesto poukazuje na lokálně silnější či slabší vazky mezi členy *Portoria* a kultem bohy Mithry, na diachronní vývoj těchto vztahů, na místně proměnlivou roli armády v šíření či udržování kultu Mithry či z některých údajů vyplývající (leč ne zcela prokázané) členění celní oblasti na menší celky.

III. Připomínky k disertační práci [jsou-li nějaké]

Předložené disertační práci lze vytknout určité, především formální nedostatky. Avšak s ohledem na značný rozsah textu se nedomnívám, že poukazování na nedokonalou interpunkci či nekonzistentní psaní velkých písmen u některých termínů, je nějak zásadní. Jazykově se v některých momentech práce nečte právě snadno, ale tyto komplikace lze spíše přisoudit tématu a cizojazyčným pramenům než autorovu slohu.

IV. Případné dotazy k obhajobě

Spatřuje autor práce nějakou dynamiku v bádání či objevování nových pramenů v dané oblasti? Jsou z jeho pohledu veřejně přístupné databáze přínosem pro moderní bádání, jsou „šikovně“ konstruovány? A jak hodnotí „naplněnost“ těchto databází, tj. lze od nich očekávat, že jsou dokonce vyčerpávající a obsahují většinu dat?

V. Závěr

Vzhledem k výše konstatovaným skutečnostem mám za to, že předložená disertační práce splňuje nároky na takový typ prací v našem oboru kladené a že je ji možno

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako prospěl.